

A választékolás értékelése

SCHEILI LIPÓT

Egyöntetű szakmai megítélés szerint a választékolás és az azt megelőző választéktervezés jó és kevésbé jó munkája között igen nagy az értékkülönbség. Ha ezt a megállapítást elfogadjuk, akkor ebből következik, hogy a jó vagy kevésbé jó munkát miképpen realizáljuk, értékeljük. A realizálás előfeltétele annak a rögzítése, hogy milyen irányban kell a jobbra való törekvésben a munkát fejleszteni. A felsoroltakon kívül szükséges a bázisszint meghatározása. A bázisszint pedig csak úgy alakítható ki, hogy több évre visszamenőleg megvizsgáljuk a munkát és a munkától független tényezőket. Az eredmény több tényezőtől adódik. A főbb tényezők az állományviszonyok, a választék-kívánalmak, választék-lehetőségek, a tervezés és a választékolás munkája. Ezekből a tényezőkből ki kell emelni a munka értékét, ha egyáltalán igazolni akarjuk, hogy a választékolás értékes munka. Ha erre mód nincsen, akkor a munka eredménye az állományviszonyokra hivatkozva függetleníthető, illetve minden rossz munkát ugyanerre való utalással megvédhetünk.

Az értékelést több irányban vizsgálhatjuk. Egyik és egyben a legkönnyebb az iparifa kihozatali százalék vizsgálata. A munka eredményét a természeti adottságoktól és egyéb tényezőktől éles vonalakkal ugyan ebben az

A vastagfához viszonyított iparifa-kihozatali %-ok

Erdőgazdaság	1960	1961	1962	1963	1964
	s z á z a l é k				
Kiskunsági	72,2	76,9	83,9	79,8	79,0
Dunaártéri	68,9	72,5	81,2	76,5	73,8
Szombathelyi	67,2	64,3	71,3	82,8	75,6
Békésmegyei	66,0	67,2	69,7	73,9	72,5
Hajdúsági	65,9	68,0	69,5	72,9	74,0
Nyírségi	65,2	67,8	73,9	70,8	62,4
Tanulmányi	63,0	59,4	59,9	54,5	54,5
Kisalföldi	62,0	61,2	70,9	65,0	68,6
Csongrádmegyei	61,5	66,9	85,7	85,2	82,6
Délsomogyi	60,4	66,0	69,8	68,1	68,0
Szolnokmegyei	59,6	55,9	78,9	74,6	72,4
Zemplénhegységi	58,9	59,1	66,0	63,1	62,6
Északzalai	56,3	55,6	58,2	75,5	65,6
Mecseki	56,1	60,7	62,0	63,7	61,8
Mezőföldi	54,8	54,0	54,8	56,3	56,4
Magasbakonyi	53,6	51,6	51,4	59,4	66,6
Mátrai	53,5	58,0	58,5	61,6	64,4
Cserháti	53,2	53,3	56,6	52,4	53,3
Észak-somogyi	52,4	51,2	58,3	64,9	66,6
Délzalai	51,0	51,6	54,8	58,0	52,5
Tolnamegyei	50,8	51,5	52,4	59,8	56,6
Nyugatbükki	49,4	57,9	53,5	50,1	51,1
Vértesi	48,4	44,8	48,0	46,7	48,0
Keletbükki	47,4	56,3	56,3	53,8	52,1
Börzsönyi	46,2	54,6	55,0	60,3	54,5
Gödöllői	45,8	54,9	55,1	66,7	69,0
Balatonfelvidéki	43,6	44,5	45,7	49,0	52,3
Keszthelyi	41,5	48,2	44,4	51,5	49,2
Pilisi	40,7	40,7	41,3	53,7	61,8
Országos átlag ...	55,3	58,0	62,0	64,0	62,8

esetben sem tudjuk elválasztani, de folytatva a vizsgálatot, végső fokon eljutunk az emberi tevékenységen keresztül a választékolás eredményéhez.

Első lépésként vizsgáljuk tehát az iparifa-százalék alakulását.

Kapcsolódni szeretnék *Szabó Ferencnek*, Az Erdő 1963. év decemberi számában megjelent „Iparifa kihozatalunk alakulása az 1954—1963. években” c. cikkéhez. Vizsgáljuk újból az 558. oldalon közölt táblázatát. Kiegészítve azt az 1964. évi adatokkal.

A táblázat igazolja a meglevő állományviszonyoknak és választékkiválmaknak megfelelő eredményeket.

Ha az öt év eredményét erdőgazdaságonként vizsgáljuk, a következőket tapasztaljuk:

Iparifakihozatali sorrend

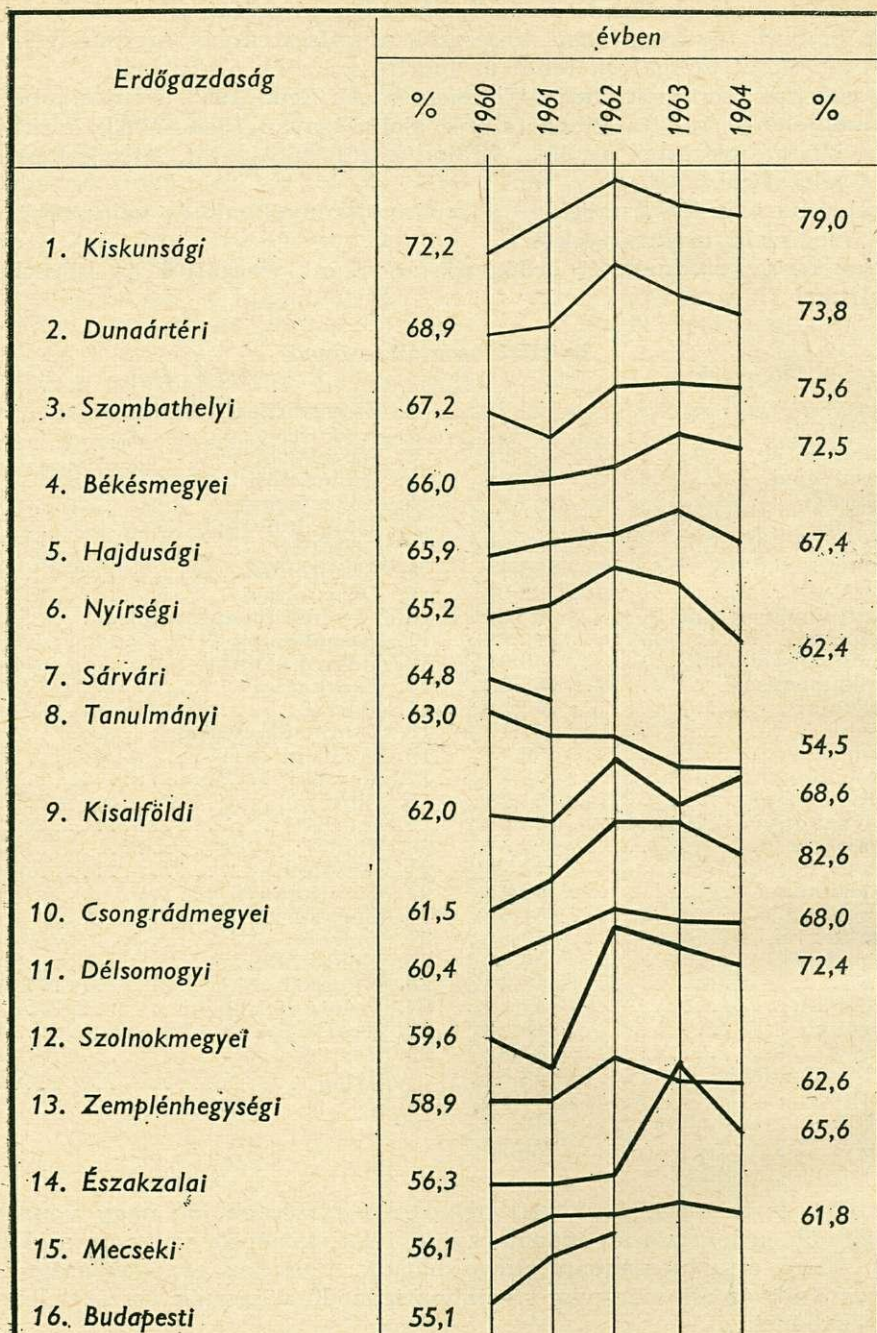
1960. évben

1964. évben

1. Kiskunsági	72,2%	1. Csongrádmegyei	82,6%
2. Dunaártéri	68,9%	2. Kiskunsági	79,0%
3. Szombathelyi	67,2%	3. Szombathelyi	75,6%
4. Békésmegyei	66,0%	4. Dunaártéri	73,8%
5. Hajdúsági	65,9%	5. Békésmegyei	72,5%
6. Nyírségi	65,2%	6. Szolnokmegyei	72,4%
7. Sárvári	64,8%	7. Gödöllői	69,0%
8. Tanulmányi	63,0%	8. Kisalföldi	68,6%
9. Kisalföldi	62,0%	9. Dél-somogyi	68,0%
10. Csongrádmegyei	61,5%	10. Hajdúsági	67,4%
11. Dél-somogyi	60,4%	11. Észak-somogyi	66,6%
12. Szolnokmegyei	59,6%	12. Magasbakyoni	66,3%
13. Zemplénhegységi	58,9%	13. Észak-zalai	65,6%
14. Észak-zalai	56,3%	14. Mátrai	64,4%
15. Mecseki	56,1%	15. Zemplénhegységi	62,6%
16. Budapesti	55,1%	16. Nyírségi	62,4%
17. Mezőföldi	54,8%	17. Mecseki	61,8%
18. Középsomogyi	54,2%	18. Pilisi	61,8%
19. Magasbakyoni	53,6%	19. Cserhádi	58,3%
20. Mátrai	53,5%	20. Tolnai	56,6%
21. Cserhádi	53,2%	21. Mezőföldi	56,4%
22. Észak-somogyi	52,4%	22. Tanulmányi	54,5%
23. Dél-zalai	51,0%	23. Börzsönyi	54,5%
24. Tolnamegyei	50,8%	24. Dél-zalai	52,5%
25. Nyugatbükki	49,4%	25. Keletbükki	52,1%
26. Vértesi	48,4%	26. Nyugatbükki	51,1%
27. Keletbükki	47,4%	27. Balatonfelvidéki	50,3%
28. Börzsönyi	46,2%	28. Keszthelyi	49,2%
29. Gödöllői	45,8%	29. Vértesi	48,0%
30. Balatonfelvidéki	43,6%	Átlag	62,8%
31. Keszthelyi	41,5%		
32. Pilisi	40,7%		
Átlag	55,3%		

Az 1960. és az 1964. év között helycserék történtek, de nagy vonatkozásban a legtöbb erdőgazdaság megmaradt a felső, középső, vagy az alsó szakaszokban. Nagy általánosságban elfogadhatjuk, hogy az erdőgazdaságok állományviszonyaik és állományviszonyaikhoz igazodó választék összetételeik alapján helyezkednek el.

Ennek ellenére sem állíthatjuk, hogy az első öt erdőgazdaság csupán állományainak köszönheti előkelő helyét és jó munkája ebben nem játszott szerepet. Ugyanígy nem állíthatjuk, hogy az alsó szakaszban elhelyezkedő erdőgazdaságok állományaitól függetlenül csupán kevésbé jó munkájuk miatt kerültek a táblázat aljára. A vizsgált öt év alatt csoda nem történt, mert az

Erdőgazdaság	.évben					%
	%	1960	1961	1962	1963	
17. Mezőföldi	54,8					56,4
18. Középsomogyi	54,2					66,3
19. Magasbakonyi	53,6					64,4
20. Mátrai	53,5					58,3
21. Cserháti	53,2					66,6
22. Észak-somogyi	52,4					
23. Délzalai	51,0					52,5
24. Tolnamegyei	50,8					56,6
25. Nyugatbükki	49,4					51,1
26. Vértesi	48,4					48,0
27. Keletbükki	47,4					52,1
28. Börzsönyi	46,2					54,5
29. Gödöllői	45,8					69,0
30. Balatonfelvidéki	43,6					50,3
31. Keszthelyi	41,5					49,2
32. Pilisi	40,7					61,8
33. Átlag:	55,3					62,8

első ötből nem lett utolsó helyezett és fordítva: az utolsó öt helyezettből nem lett első. Az ötéves eredmények ingadozása, az elindulástól a beérkezésig elfoglalt helyezések ellenben már erősen a választékolási munka eredményére utal.

Szabó Ferenc cikkében közölte, hogy a nyár, fenyő és akác fajokkal rendelkező gazdaságok iparifakihozatala nagyobb az e fajokkal nem rendelkező állományú erdőgazdaságok iparifakihozatalánál különösen akkor, ha utóbbiak nagy százalékban sarjeredetűek. Természetesen vitatható, hogy utóbbi állományviszonyok esetében az 55%-os kihozatal, vagy az előbbieknél a 75%-os kihozatal kíván-e nagyobb erőfeszítést. Jól tudjuk, hogy egyes nyártermeléseinkből csak iparifa és gallyfa adódik. Ezt pl. csertermelés esetében egyelőre elérni nem tudjuk. Nyár, fenyő, akác fajokból sok hasznos választék mellett termelhetünk papírfát és a legkisebb méreti és minőségi követelményt támazható farostfát, míg e fajokkal nem rendelkező erdőgazdaságok e választékokat nem termelhetik. Ezért ezek az erdőgazdaságok választékalkotáseégeiknél fogva versenyezni nem tudnak, még akkor sem, ha a legnagyobb erőfeszítést teszik a jobb kihozatal érdekében.

Mivel végső fokon a választékolás eredményére vagyunk kíváncsiak, vizsgáljuk meg egyenként az 1960. évi bázis-szintből kiindulva az erdőgazdaságok eredményét grafikusán.

A grafikon érdekes összehasonlításokra ad alkalmat és az ingadozások itt már döntő mértékben a választékolás munkáját igazolják. A legtöbb erdőgazdaság ingadozóan felfelé fejlődik, némely erdőgazdaságban ellenben visszahozás van. Minél nagyobb területen vizsgáljuk az eredményeket, annál biztosabb a vizsgálatunk. Egy-egy erdőgazdaságban bekövetkezett lökésszerű változások okát szerethatjuk, ha az állomány minőségét, de elsősorban a fajösszetételt a több évi termeléshez viszonyítjuk. Ha az összetétel lényeges változást nem mutat, akkor az eredmények változását elsősorban a választékolás okozta. Végső fokon az országos eredmények vizsgálata a legbiztonságosabb, mivel jól tudjuk, hogy az állományviszonyok 5 év alatt lényegesen nem változtak. Az országos átlagok:

1960. évben	55,3 ⁰ / ₀
1961. évben	58,0 ⁰ / ₀
1962. évben	62,0 ⁰ / ₀
1963. évben	64,0 ⁰ / ₀
1964. évben	62,8 ⁰ / ₀

Fentiek ismeretében a legtöbb kétséget kizárva megállapíthatjuk, hogy a fejlődés a jobb munka eredménye.

Hogy egyes erdőgazdaságokban az évenkénti termelések milyen változó állományviszonyok és választékalkotásegek között folytak, nem tudom. A Pilisi Erdőgazdaságban 1964-ben hasonló választékalkotásegek alapján és ugyanolyan gyenge állományokban termeltünk, mint 1960-ban. Ezért szerényen csupán annyit szeretnék megemlíteni, hogy a fejlődés a kollektív munka eredménye. Ez a megállapítás bizonyára valamennyi erdőgazdaság tevékenységére érvényes.

A pilisi termelésekből hiányoznak az iparifakihozatalt előnyösen befolyásoló nyár, fűz, fenyő és akác fajok. Ellenben beteg cseresek, sarjeredetű kemény lombos állományok sajnos nagyobb arányban szerepelnek, mint jó minőségű állományok.

Az iparifa kihozatal fokozása egymagában is értékes munka. A választékolás munkájában mégis a legegyszerűbb teendők közé tartozik. A felfutásnak párosulnia kell a minőség javulásával és igen sok más választékolási kom-

binációval. Az eredmények vizsgálatát tehát több szempont figyelembevételével kell elvégezni. A Pilisi Erdőgazdaság elsőnek a minőség javításával foglalkozott, és ennek megtörténtével törekedett iparifakihozatalának fokozására.

Jobb eredményekhez az objektív tényezők mellett csak az elmélyült választékolási ismeretekkel lehet eljutni. Feladatunk egy olyan vizsgálat folytatása, amellyel a munka eredményét — bármennyire szerteágazó is — megnyugtató módon igazolni és realizálni tudjuk. A választékolás munkájában nagy értékek szunnyadnak. Minél jobban látjuk és minél láthatóbbá tesszük az eredményeket, annál érdekesebbek lesznek az irodalmilag eléggé feltáratlan választékolási teendők.

A munka örömét az igazolt eredmények biztosítják.

Щейли Л.: ОЦЕНКА СОРТИМЕНТОВ.

Выход деловой древесины из всей заготовленной древесины сильно зависит от состава и структуры насаждений. Это ясно видно из многолетних результатов отдельных лесхозов. Однако более глубокие исследования ясно показывают проявление человеческой силы в качественном отношении при сортировке. Результаты этих исследований показывают качественное улучшение этих работ.

Scheili L.: DIE BEWERTUNG DER HOLZSORTIERUNG.

Die Nutzholzausbeute hängt sehr stark von der Baumart und vom Aufbau des einschlagenden Bestandes ab. Dies ergibt sich aus den mehrjährigen Ergebnissen der einzelnen Staatlichen Forstwirtschaftsbetriebe. Eindringliche Untersuchungen zeigen jedoch ganz klar die entscheidende Bedeutung der Qualität der menschlichen Arbeit bei der Sortierung, in der sich eine Tendenz zur Verbesserung zeigt.

Az intenzív gazdálkodásról

DR. SZŐNYI LÁSZLÓ

A következő évek egyik legnagyobb gazdasági feladata a papíripar számára alkalmas faanyag megtermelése. Az elmúlt évtizedben azt a nyáarak nagyarányú természetével igyekeztünk megoldani. Új fajtákat ismertünk meg, új termelési módokat tanultunk el, dolgoztunk ki. Új szint, nagy lehetőségeket ígérne, ha megtanulnók a nyáarakat és bizonyos mezőgazdasági növényeket együtt termelni. Örömmel üdvözlöm ezért az ültetvényes gazdálkodás fogalmának fejtegetését. Van is már tapasztalatunk, mindez azonban még korántsem merítené ki az erdőgazdaság lehetőségeit a papírgyártási célra alkalmas gyorsan növő fafajok természetesen terén. Ki kell terjeszteni ezt a nagy hozamok elérésére alkalmas korszerű, ma már egyre több helyen megvalósítható eljárást az erdőterületen található olyan termőhelyekre is, amelyek nyár és akác természetére kevésbé, de gyorsan növő fenyők természetére kiválóan alkalmasak.

A gyorsan növő fenyőfélékről még keveset szóltunk. Termesztésük még messze van attól, hogy annak ütemét, módszereit, volumenét program keretében lévőnek érezhetnők. Pedig a gyorsan növő fenyőfélék természetének programszintre emelkedése csak évek kérdése lehet. Előttünk áll egy fenyő bázison működő papíripari egység — az erdei-, s vele papírgyártási nézőpontból egyenértékű feketefenyőt még bizonyos hulladék alakjában is feldolgoz, ha a nettó nyersanyagbázisnak legalább a negyede luc. Az erdei- és a feketefenyőnél gyorsabban nő és papírgyártási célra legnemesebb anyag a luc, de utóbbival versenyre kelnek a különböző exota fenyők, közöttük elsősorban a ma már ismerős duglász- és simafenyő. Óriási előnyük mindhármuknak, hogy olyan termőhelyeken látszanak ígéreteseknek, ahol a nyáarak termőhelyi okok következtében kevesebbet produkálnak, de amely területek zárt, a közvélemény